

Κοινωνική επιρροή: Η εξουσία/ισχύς εν δράσει

Εξουσία: η ικανότητα ή η δυνατότητα να ασκήσει κανείς επιρροή. Η επιρροή είναι εξουσία εν δράσει

Βάσεις κοινωνικής εξουσίας:

1. Εξουσία βάσει ανταμοιβής

Η ικανότητα να παράσχει ή να υποσχεθεί κανείς ανταμοιβές ως αντάλλαγμα για ενδοτικότητα

2. Εξουσία βάσει καταναγκασμού

Η ικανότητα να προβεί κανείς σε τιμωρία σε περίπτωση μη ενδοτικότητας

3. Εξουσία βάσει πληροφόρησης

Η πεποίθηση του ατόμου-στόχου ότι το άτομο που ασκεί επιρροή έχει περισσότερη πληροφόρηση

4. Εξουσία βάσει ειδικών γνώσεων

Η πεποίθηση του ατόμου-στόχου ότι το άτομο που ασκεί επιρροή έχει γενικά μεγαλύτερη ειδίκευση και γνώση

5. Εξουσία βάσει νομιμοποίησης

Η πεποίθηση του ατόμου-στόχου ότι το άτομο που ασκεί επιρροή έχει εξουσιοδοτηθεί από μια αναγνωρισμένη δομή ισχύος να διατάζει και να λαμβάνει αποφάσεις

6. Εξουσία βάσει αναφοράς

Ταύτιση με την πηγή επιρροής, έλξη προς αυτήν ή σεβασμός απέναντί της

(Hogg & Vaughan, 2010)

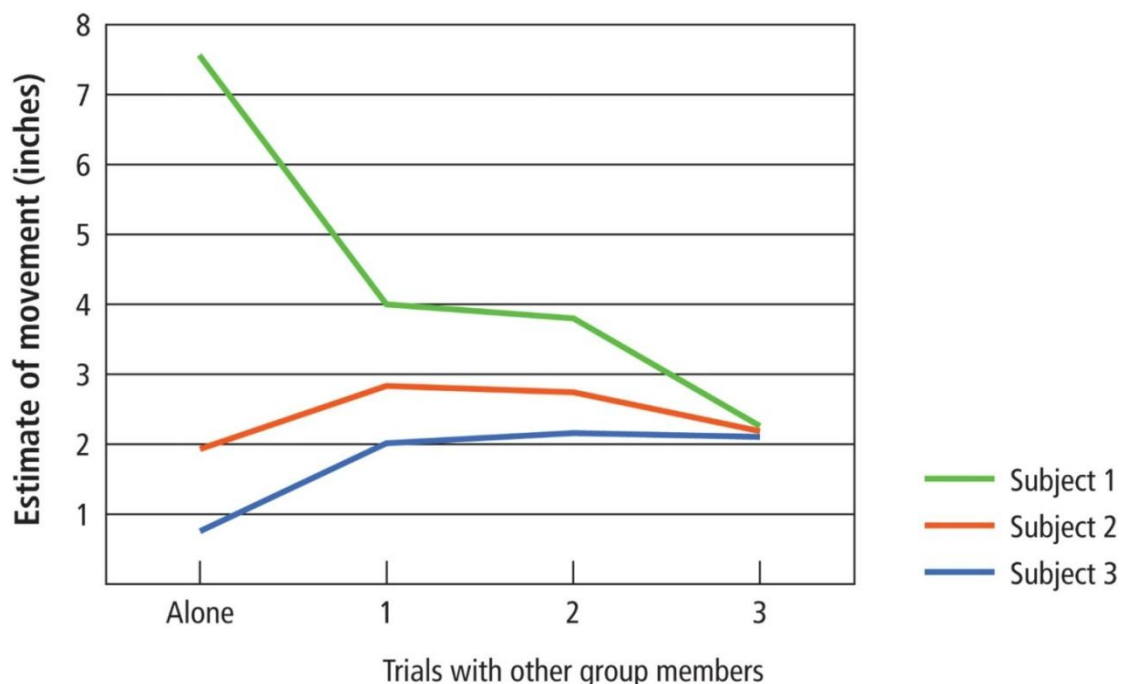
Κοινωνική σύγκριση (Festinger, 1954)

Πλειονοτική επιρροή ή Συμμόρφωση (majority influence-conformity)

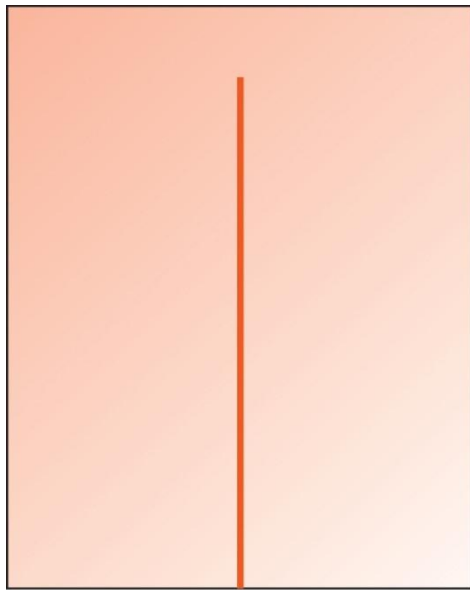
Διαμόρφωση κοινωνικών κανόνων: πληροφοριακή επιρροή (informational influence

Πείραμα Sherif (1935, 1936): το αυτοκινητικό φαινόμενο στο έργο εκτίμησης

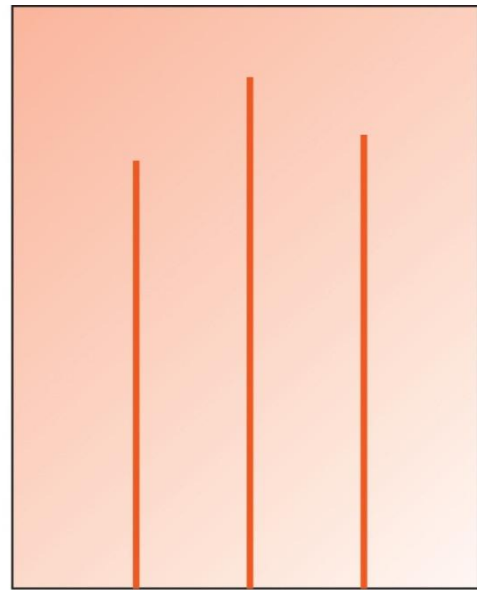
Πείραμα Jacobs & Campbell (1961)

Πλειονοτική επιρροή (*majority influence*): κανονιστική επιρροή (*normative influence*)
Πείραμα Asch (1951, 1956): έργο σύγκρισης γραμμών

Standard line

Comparison lines

Πληροφοριακή και Κανονιστική Επιρροή

Πείραμα Insko et al (1983)

Μειονοτική επιρροή ή Καινοτομία (*minority influence-innovation*)

Πείραμα Moscovici et al (1969): έργο εκτίμησης τόνων χρώματος πράσινου/μπλε

Μοντέλο Διπλής Διαδικασίας (*Dual Process Model*): Ενδοτικότητα (*compliance*, πλειονοτική επιρροή) και Μεταστροφή (*conversion*, μειονοτική επιρροή)

Πείραμα Moscovici & Personnaz (1980)

Θεωρία του Κοινωνικού Αντίκτυπου (*Social Impact Theory*) (Latané, 1981)

Η πλειονοτική και η μειονοτική επιρροή είναι αποτέλεσμα της ίδιας διαδικασίας. Η αποτελεσματικότητα της επιρροής εξαρτάται από το μέγεθος, την ισχύ και την αμεσότητα της πηγής επιρροής και από το μέγεθος του δέκτη.

Ενδοτικότητα σε αιτήματα Προπαγάνδα

Υπακοή στην αυθεντία (*obedience to authority*): παθητική ή ενεργητική κατάσταση;

Η (νόμιμη) αυθεντία ως μορφή εξουσίας: Weber (1947) *The theory of social and economic organization*.

Arendt (1963) *Eichmann in Jerusalem: A report on the banality of evil*.

Πείραμα Milgram (1963, 1974): <https://www.youtube.com/watch?v=rdrKCilEhC0>

κατάσταση παθητικού υποκειμένου με συνέπειες στην αίσθηση προσωπικής ευθύνης (*agentive state*),

απανθρωποποίηση (των «μαθητών»,
dehumanization)

Πείραμα Haslam, Reicher & Millard (2015): κατάσταση ενεργητικής συμμετοχής
οπαδών (engaged followership)

Κοινωνικοί ρόλοι (social roles): απώλεια ή αλλαγή της προσωπικής ταυτότητας;

The Stanford Prison Study (1971) <https://www.prisonexp.org/quiet-rage>

<https://www.youtube.com/watch?v=XsRQVRoIPWE>

<https://www.youtube.com/watch?v=OsFEV35tWsg>

Πείραμα Zimbardo (1971, Zimbardo et al, 1973): προσομοίωση φυλακής,
παίξιμο ρόλων

Έννοιες: ανωνυμία (anonymity), απεξανομίκευση (του εαυτού λόγω μειωμένης αυτο-επίγνωσης, deindividuation, σ. 267), απανθρωποποίηση (των άλλων λόγω διαφοράς κοινωνικών ρόλων, dehumanization)

Συναφείς έννοιες από τη Θεωρία της Κοινωνικής Ταυτότητας (Διομαδικές σχέσεις, σ. 242)

αυτο-κατηγοριοποίηση (self-categorization) ως μέλους ομάδας, αποπροσωποποίηση (του εαυτού και των άλλων ως προτυπικών μελών ομάδων, depersonalization), αυτο-στερεότυπα (self-stereotypes), απανθρωποποίηση (των άλλων ως μελών εξω-ομάδας, dehumanization)

The BBC Prison Study (2002) <http://www.bbcprisonstudy.org/>

<https://www.youtube.com/watch?v=IjdOoxnr7AI&list=PL528A6A714B6796B6&index=2>

<https://www.youtube.com/watch?v=WaZCHpqEei0&list=PL528A6A714B6796B6&index=3>

Πείραμα Reicher & Haslam (2006): διομαδικές σχέσεις, αντίσταση

Ομάδες & ομαδικές διαδικασίες

Dilbert by Scott Adams, 1995

Πρόσθετη βιβλιογραφία: Brown & Pehrson (2020) *Group processes*.

Τι είναι η ομάδα; (Johnson & Johnson, 1987)

1. Μια συνάθροιση ατόμων που αλληλεπιδρούν.
2. Μια κοινωνική μονάδα που αποτελείται από δύο ή περισσότερα άτομα τα οποία αντιλαμβάνονται ότι ανήκουν σε μια ομάδα.
3. Μια συνάθροιση ατόμων που αλληλεξαρτώνται.
4. Μια συνάθροιση ατόμων που συνεργάζονται για να πετύχουν ένα στόχο.
5. Μια συνάθροιση ατόμων που προσπαθούν να ικανοποιήσουν κάποια ανάγκη μέσα από τη συνεργασία τους.
6. Μια συνάθροιση ατόμων που η αλληλεπίδρασή τους είναι δομημένη με βάση ένα σύνολο ρόλων και κανόνων.
7. Μια συνάθροιση ατόμων που επηρεάζουν το ένα το άλλο.

Ομάδα vs. συνάθροιση

Οι ομάδες ως κατηγορίες - Οντολογικότητα (entitativity): η ιδιότητα μιας ομάδας που την κάνει να μοιάζει σαν μια συνεκτική, διακριτή και ενοποιημένη οντότητα (Hogg & Vaughan, 2010)

Κοινωνικοί κανόνες (social norms)

Οι πεποιθήσεις των μελών μιας ομάδας σχετικά με το ποιες συμπεριφορές είναι αποδεκτές και ποιες όχι.

Δομή της ομάδας

Κοινωνικοί ρόλοι (social roles)

Οι αναμενόμενες συμπεριφορές από ένα συγκεκριμένο μέλος μιας κοινωνικής ομάδας ανάλογα με τη συγκεκριμένη θέση που κατέχει.

Κοινωνική θέση (social status)

Συναινετική αξιολόγηση του κύρους ενός ρόλου ή του κατόχου ενός ρόλου στα πλαίσια μιας ομάδας ή του κύρους μιας ομάδας και των μελών στο σύνολό της.

Φάσεις ομαδικής κοινωνικοποίησης (Moreland & Levine, 1982, 1984)

1. Διερεύνηση
2. Κοινωνικοποίηση
3. Διατήρηση - Απόκλιση
4. Επανακοινωνικοποίηση - Έξοδος
5. Ανάμνηση

(Hogg & Vaughan, 2010)

Στάδια της ανάπτυξης μικρών ομάδων (Tuckman 1965))

1. Στάδιο διαμόρφωσης
2. Θυελλώδες στάδιο
3. Κανονιστικό στάδιο
4. Στάδιο απόδοσης
5. Στάδιο διακοπής εργασιών

(Hogg & Vaughan, 2010)

Ομάδες και επίδοση σε ομαδικά έργα

Τύποι ομαδικού έργου του Steiner (1972, 1976)

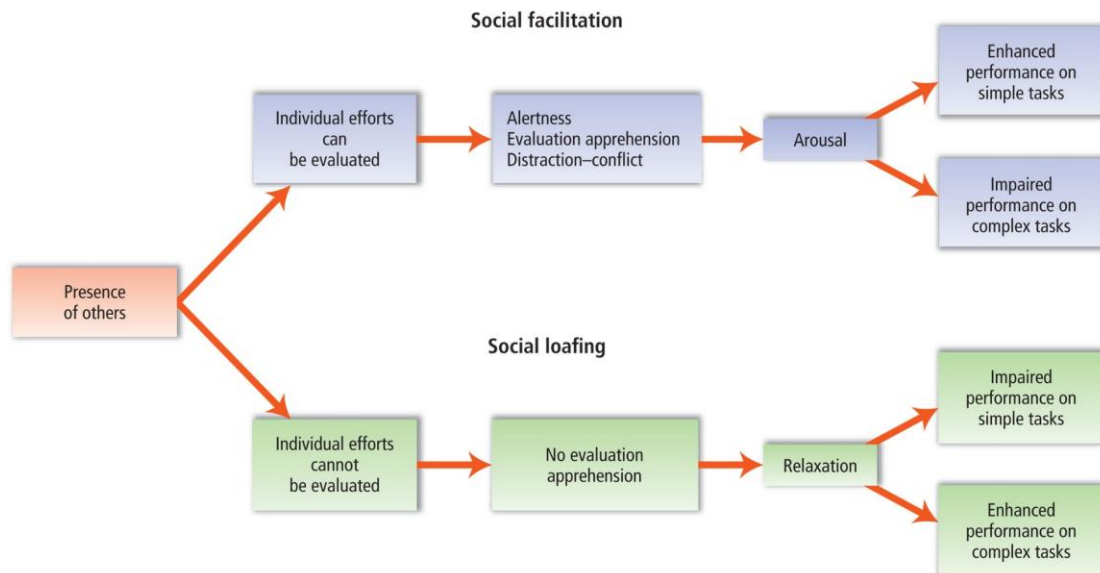
https://en.wikipedia.org/wiki/Steiner%27s_Taxonomy_of_Tasks

1. Δομή του έργου
 - Διαιρετό έργο (divisible task)
 - Ενιαίο έργο (unitary task)
2. Στόχος του έργου
 - Έργο που στοχεύει στην αύξηση της ποσότητας (maximizing task)
 - Έργο που στοχεύει στην καλύτερη επίτευξη στόχων (optimizing task)
3. Σχέση της ατομικής συμμετοχής με το αποτέλεσμα της ομάδας
 - Αθροιστικό έργο (additive task)
 - Αντισταθμιστικό έργο (compensatory task)
 - Διαζευκτικό έργο (disjunctive task)
 - Συζευκτικό έργο (conjunctive task)
 - Έργο διακριτικής ευχέρειας (discretionary task)

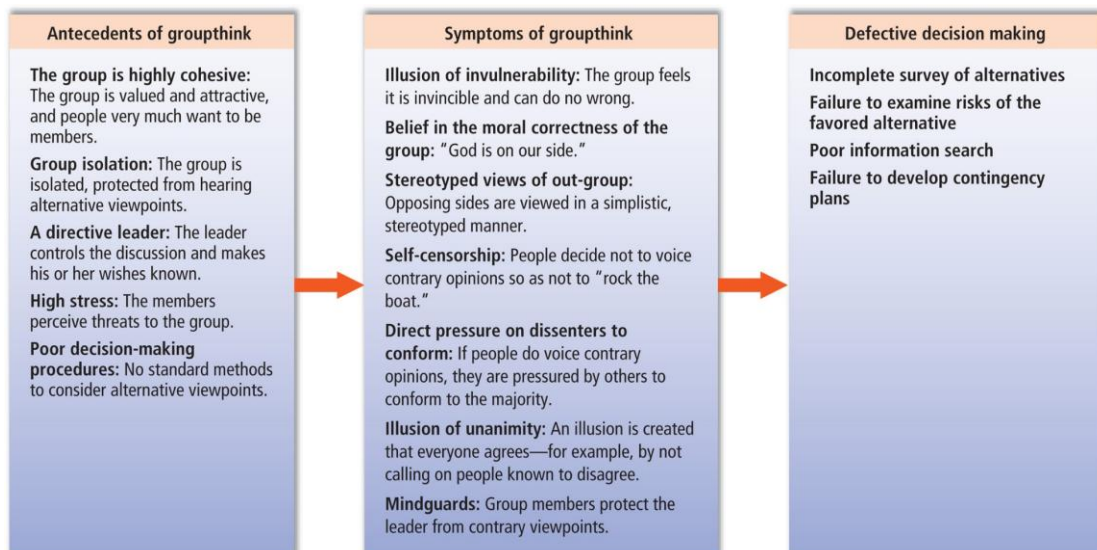
Κοινωνική διευκόλυνση-Αξιολόγηση της ατομικής προσπάθειας-Διέγερση

Triplet, 1898 <https://www.jstor.org/stable/pdf/1412188.pdf>

Κοινωνική οκνηρία-Μη αξιολόγηση της ατομικής προσπάθειας-Χαλάρωση

Ομαδοσκέψη/συμμορφωτική ομαδική σκέψη (groupthink)

Ομάδες και λήψη αποφάσεων

Επικίνδυνη μετατόπιση: Η τάση των ομάδων να παίρνουν αποφάσεις που είναι πιο ακραίες από εκείνες των μεμονωμένων μελών προς την ίδια κατεύθυνση με τις αρχικές προδιαθέσεις των μελών τους.

Συλλογική πόλωση: Η τάση των ομάδων να παίρνουν αποφάσεις που είναι πιο ακραίες από ό,τι η αρχική τάση των μελών τους.

Ηγεσία

Μια διαδικασία κοινωνικής επιρροής μέσω της οποίας το άτομο επιστρατεύει και κινητοποιεί τη βοήθεια άλλων για την επίτευξη ενός κοινού σκοπού (Chemers, 2001)

Θεωρίες ηγεσίας:

Θεωρία του σπουδαίου προσώπου

Ενδεχομενική θεωρία ηγεσίας (Fiedler, 1967): η αποτελεσματικότητα ενός ηγέτη εξαρτάται τόσο από το βαθμό προσανατολισμού του στο έργο ή στις σχέσεις όσο και από τον βαθμό ελέγχου και επιρροής που ασκεί στην ομάδα.

Ύφος ηγεσίας: Συναλλακτική vs. μετασχηματιστική

Συνεργασία και σύγκρουση

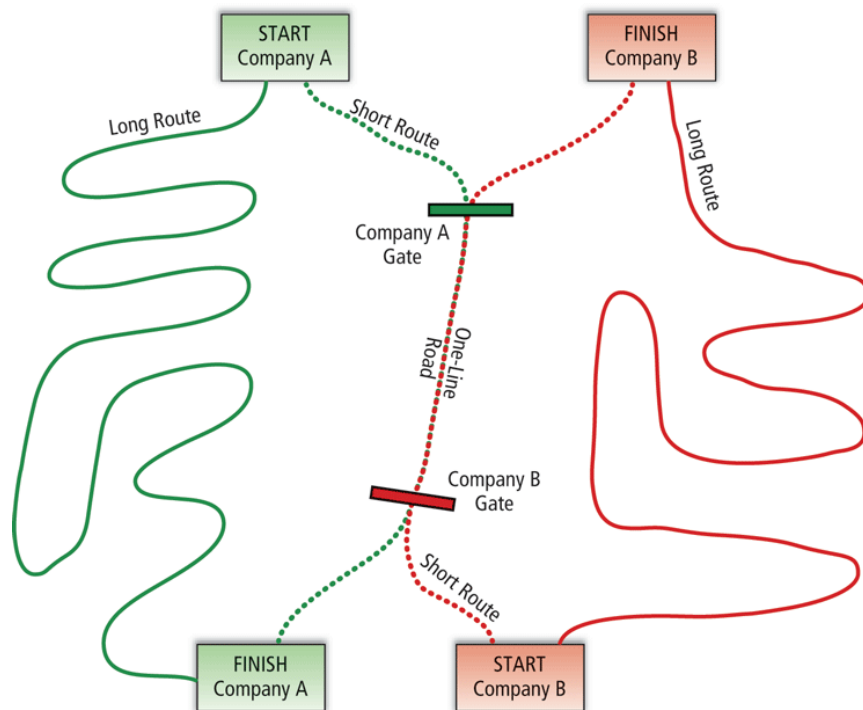
Θεωρία αποφάσεων/παιγνίων/ωφελειών (game theory):

Κοινωνικά διλήμματα

Το δίλημμα του φυλακισμένου (Luce & Raiffa, 1957)

Το δίλημμα ή η τραγωδία του «κοινού βοσκότοπου» (Hardin, 1968)

Το παίγνιο των φορτηγών

Οι Deutsch και Krauss (1962) μελέτησαν την ανάκυψη συνεργασίας (και την απουσία της) ζητώντας από τους συμμετέχοντες να παίξουν ένα παίγνιο με μεταφορικές εταιρίες. Σε αυτό, οι παίκτες κέρδιζαν χρήματα οδηγώντας από το ένα σημείο στο άλλο, όσο το δυνατόν γρηγορότερα. Όπως φαίνεται και στην παρακάτω εικόνα, η συντομότερη διαδρομή απαιτούσε τη διέλευση από μια οδό με μονή λωρίδα, αλλά δε μπορούσαν και οι δύο εταιρείες να χρησιμοποιήσουν την ίδια οδό ταυτόχρονα. Όταν δόθηκαν στους παίκτες πύλες που μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν για να περιορίσουν τη χρήση της οδού με τη μονή λωρίδα από τον άλλο παίκτη, και οι δύο εταιρείες έβγαζαν ακόμη λιγότερα χρήματα.

Διαπραγμάτευση – Διαμεσολάβηση